

Nr 116.

Av herr **Fjellman** m. fl., om vissa anslag till sötvattensfiskets förbättrande.

Ytinnehållet av Sveriges sjöar och floder utgör 3,600,000 har eller omkring 8 % av landets hela areal.

Dessutom finnas 5,200,000 hektar vattensjuk mark, vilken skänker sina ägare föga eller ingen avkastning.

Frågan om ett rationellt utnyttjande av dessa stora områden har numera blivit en vital angelägenhet för vårt lands näringsliv.

Det torde knappast finnas något land i Europa, som så litet sökt använda sig av vad som bjudes i detta avseende som vårt.

Här finnas förvisso stora möjligheter, som vårt folk tyvärr ej förstår att tillvarataga. Dammhushållning eller dammkultur är en form av fiskodling, som i Mellaneuropas länder sedan gammalt spelar en betydelsefull roll. Sålunda uppskattades dammhushållningens årliga produktionsvärde i Tyskland några år före kriget till 25 miljoner mark. Hos oss har denna näringsgren hittills haft en mycket ringa betydelse, trots de naturliga betingelserna för densamma måste betecknas som mycket goda.

Stora arealer i sitt nuvarande skick improduktiva kärr- och sumpmarker skulle för ringa kostnad kunna förvandlas till inkomstbringande fiskdammar.

Dammhushållningen måste hos oss som regel drivas som en mer eller mindre omfattande binäring till jordbruket, men som sådan skulle den ofta kunna lämna lantbrukaren ett icke föraktligt ekonomiskt stöd. I många fall skulle det också vara fördelaktigt att periodvis för fiskodling uppdämma vatten över sämre jord och att låta fiskodlingen ingå som ett led i den regelrätta växtföljden, vilket bl. a. kan vara ett lika verksamt som ekonomiskt direkt givande sätt att utrota ogräs i åkerjorden, varjämte föregående vattenuppdämning ofta kan underlätta ett senare nyodlingsföretag.

Dammhushållning förekom i Sverige åtminstone redan på 1700-talet och troligen ännu tidigare men råkade sedan i glömska för att på nytt införas år 1879, då den från Tyskland inflyttade godsägaren Carl Wendt på egendomen Gustafsborg vid Perstorp i Kristianstads län började anlägga stora fiskdammar. Denna dammhushållning, som med sina 500—600 hektar fiskdammar fortfarande är den största i Sverige, drevs länge med stor framgång, och

det är därför naturligt, att många lantbrukare i trakten kring Perstorp snart följde exemplet från Gustafsborg och började anlägga fiskdammar. Senare anlade den nyssnämnde godsägare Wendts son, framlidne ingenjören W. Wendt, fiskdammar även vid Lamhult i Kronobergs län, och även kring detta centrum uppstodo därefter en del mindre dammanläggningar, som i allmänhet torde lämnat sina ägare god vinst.

Starkare fart tog emellertid intresset för dammkulturen först sedan på initiativ av fiskeriintendenten, fil. doktor O. Nordquist, Södra Sveriges fiskeriförening år 1906 kommit till stånd. Denna, vårt lands enda förening — eller anstalt — av detta slag, har sedermera trots alla svårigheter utfört ett märkligt och framgångsrikt arbete. Föreningen upptog dammkulturens främjande som en av de främsta punkterna på sitt program och skred redan nyssnämnda år till anläggning av en större försöksstation för dammhuskullning vid Aneboda, varjämte den år 1908 inrättade en fiskeriskola och för övrigt verkade för saken genom utgivande av skrifter, meddelande av råd och upplysningar, tillhandahållande av sättfisk m. m.

Under åren närmast före kriget gjorde dammkulturen också stora framsteg, men då fiskodlingen till stor del var baserad på export till Tyskland inträffade i och med efterkrigsårens dåliga valutaförhållanden en svår depressionstid för densamma.

Sedan emellertid exporten till Tyskland nu åter kunnat upptagas och därvid fullt tillfredsställande priser kunnat erhållas, synes den svenska dammkulturen åter ha goda utsikter att bli lönande.

Södra Sveriges fiskeriförening arbetade under större delen av kristiden utan en mot penningvärdets fall ens tillnärmelsevis svarande ökning av sina anslag. Först år 1921 höjdes statsanslaget väsentligt d. v. s. till 37,000 kr., men minskades redan för räkenskapsåret 1924—25 till 27,000 kr. och 1925—26 ytterligare till 26,000 kr. Trots att föreningens ekonomi på grund av anförda förhållanden under krisåren blev i hög grad försvagad, uppehölls dess verksamhet med beundransvärd energi i oförminskad omfattning, och tack vare de erfarenheter och resultat som vid dammkulturförsöken efter hand vunnits ha vi nu en ganska god kännedom om dammhuskullningens allmänna förutsättningar och avkastningsförmåga hos oss.

Vid Aneboda ha också olika spörsmål rörande möjligheterna att öka avkastningen från våra fiskdammar varit föremål för försök, och torde man av en fortsatt försöksverksamhet i detta avseende kunna vänta betydande framsteg.

Vidare har på senare åren vid Aneboda ett allt större intresse ägnats åt den för vårt insjöfiske mycket viktiga frågan rörande produktion i dammar av inplanteringsfisk för insjöar.

Slutligen må också erinras därom, att de synnerligen omfattande vetenskapliga undersökningar, som av docenten E. Nauman utförts i Aneboda för sötvattenforskningen, varit av banbrytande betydelse.

En av de orsaker, som stått hindrande i vägen för dammkulturens utveckling, har varit de svårigheter, som varit förenade med produktionen av lämplig fisk för dammarnas besättning, vilket ofta medfört stora förluster.

Genom de försöksresultat, som på sista tiden vunnits vid Aneboda, synes emellertid också detta hinder vara på god väg att försvinna. Frågan om en rationell och någorlunda säker sättfiskproduktion sammanhänger nära med det s. k. växelbruket mellan fiskodling och jordbruk, en driftsform, som på senare åren i Aneboda med framgång — ehuru hittills endast i liten skala — försökts, och som under vissa förhållanden i olika avseenden medfört stora fördelar. Det framstår därför som ett viktigt önskemål, att vid försöksstationen ett större antal fiskdammar kunde bli föremål för uppodling ävensom överhuvud taget att fiskodlingen där för framtiden kunde drivas i direkt kombination med ett mindre jordbruk. Detta kommer emellertid att draga avsevärda kostnader (uppodling av dammbottnar, stall och ladugårdsbyggnader, jordbruksredskap m. m.), vilka på grund av fiskeriföreningens svaga ekonomi måste fördelas på en längre följd av år, såvida icke särskilt engångsanslag kan erhållas. Då ett relativt snabbt genomförande av den nämnda driftsförändringen och ett därav beroende fullföljande av de senaste årens viktiga försöksresultat vore av stor betydelse för dammkulturens vidare utveckling, lär föreningen därför hava för avsikt att för räkenskapsåret 1928—29 hos Kungl. Maj:t anhålla om särskilt engångsanslag för planens realiserande.

Att sådant anslag icke begärts för räkenskapsåret 1927—28 beror därpå, att hela frågan aktualiserats genom det gångna årets oväntat gynnsamma försöksresultat. Det vore emellertid av stort värde om för vissa förberedande odlingsarbeten m. m. redan för räkenskapsåret 1927—1928, utöver vad föreningen i sin anslagsansökan hos Kungl. Maj:t begärt, kunde erhållas ett mindre anslag. Påpekas bör att de planerade förändringarna vid Aneboda troligen icke blott skulle lämna värdefulla försöksresultat utan även ökade inkomster av fiskförsäljning och sålunda verksamt bidra till sådant stärkande av föreningens ekonomiska ställning, att dess årliga statsanslag framdeles kunde minskas. Det ingår överhuvud taget i föreningens planer att genom successiv ökning av sin egen fiskproduktion efter hand nedbringa sitt behov av anslag från allmänna medel.

Det har ovan framhållits, att utsikterna för vår dammkulturs vidare utveckling åter te sig mycket ljusare än de på länge varit. I de flesta trakter är emellertid lantbefolkningens kännedom om denna produktionsgren oerhört ringa. Det vore därför av den allra största betydelse, att snarast möjligt få till stånd en ökad upplysnings- och propagandaverksamhet på detta område.

Föreningen har i detta avseende tänkt sig att förutom de kurser, som hittills hållits i Aneboda, därstädes skulle anordnas ytterligare två för lantbrukare avsedda korta (4 dagar), kostnadsfria kurser i dammhus hållning; ävensom en 4 dagars kurs för länsfiskeritjänstemän (hushållningssällskapens instruktörer, fiskmästare m. fl.); denna sistnämnda kurs skulle utom dammhus hållning även omfatta odling av olika slags insjöfisk, nyare resultat på sötvattensforskningens område m. m. Dessa kurser ha emellertid ej kunnat komma till stånd på grund av brist på medel.

Man hade ävenledes planerat en propagandaverksamhet för vårt sötvattensfiske i olika trakter och i sammanhang härmed en undersökning av för damm-

hushållning lämpliga platser av vårt land, men även dessa planer ha måst skrinläggas av samma anledning.

På grund av vad som ovan anförts få vi vördsamt hemställa,

att till Södra Sveriges fiskeriförening, utöver det i Kungl. Maj:ts proposition föreslagna anslagsbeloppet av 26,000 kronor, för räkenskapsåret 1927—28 måtte beviljas

1. 1,400 kronor för uppodling av vissa dammområden i Aneboda m. m.

2. 600 kronor för anordnande i Aneboda av 2 st. kostnadsfria 4 dagars kurser i dammhushållning för lantbrukare ävensom en likaledes kostnadsfri 4 dagars kurs för länsfiskeritjänstemän i odling av olika slags insjöfisk m. m.

3. 3,000 kronor att efter prövning av föreningens styrelse användas dels för propaganda rörande dammkultur, insjöfiske m. m., dels för undersökning av för dammhushållning lämpliga marker m. m. och att sålunda det av Kungl. Maj:t äskade anslaget till Södra Sveriges Fiskeriförening för räkenskapsåret 1927—1928 måtte fastställas till 31,000 kronor.

Stockholm den 18 januari 1927.

J. M. Fjellman.

Arvid Lindman.

P. Nilsson,
Bonarp.

P. M. Olsson.

Edvin Leffler.

Fabian Lilliecreutz.

A. Henrikson.

Birger Petersson.

Bj. Holmgren.

Harry Weibull.

Otto Järte.

Adolf Wallerius.

Nils Månsson.

John Jönsson.

Gust. Svedman.

Carl Larson.

Thore Alströmer.

Charly A. Fager.

Nils Holmström.

A. H. Hedström.

Otto Johansson.

G. A. Björkman.

Joh. G. Svensson.